



Miljö- och hälsoskyddsnämnden
i Stockholms kommun
Box 8136
104 20 Stockholm

Diensten Ekonomisk förening ./ Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun
angående **förbud mot att lämna hushållsavfall till annan än transportör som omfattas
av given dispens**

Mark- och miljööverdomstolen har meddelat prövningstillstånd i ovanstående mål, se
aktbilaga 3.

Överklagandet i målet översänds, aktbilaga 1-2.

Ni föreläggs att till Mark- och miljööverdomstolen svara på överklagandet. Av svaret ska
framgå om ni medger eller motsätter er klagandes yrkande om ändring. Om ni motsätter
överklagandet ska ni ange skälen för detta och de eventuella bevis ni vill åberopa.
Information om bevisning, se under upplysningar.

Ni ska **senast den 3 oktober 2019** komma in med ett skriftligt yttrande över
överklagandet.

Ger ni inte in något svar inom den angivna tiden kan målet ändå komma att avgöras i
befintligt skick.

Mark- och miljööverdomstolen tar gärna emot inlagor som inte är alltför omfattande via
e-post. Om du inte begär annat kommer vidare kontakt med dig i målet att ske via e-post
och på den e-postadress som du senast använt till hovrätten.

Matilda Laine
Telefon Kansli 08-561 675 50

Bifogade handlingar: aktbilaga 1-3 (mål M 6920-19)

UPPLYSNINGAR

Bevisning i Mark- och miljööverdomstolen

Ni ska tydligt tala om för Mark- och miljööverdomstolen vad Ni vill styrka (bevisa) med varje bevis som Ni åberopar.

Ni ska också meddela Mark- och miljööverdomstolen om Ni vill

- att personer som hördes i mark- och miljödomstolen ska höras på nytt i Mark- och miljööverdomstolen, eller
- att Mark- och miljööverdomstolen lyssnar på bandet som spelades in i mark- och miljödomstolen, eller
- att Mark- och miljööverdomstolen läser upp ur mark- och miljödomstolens dom vad personen berättade där.

Om Ni vill att personer ska höras på nytt, ska Ni tala om skälen för detta.

Om Ni vill åberopa helt nya bevis, måste Ni tala om varför Ni inte åberopade dessa redan i mark- och miljödomstolen.

De personer som hördes i mark- och miljödomstolen behöver höras på nytt i Mark- och miljööverdomstolen bara om Mark- och miljööverdomstolen finner att det är av betydelse för utredningen att de hörs på nytt i Mark- och miljööverdomstolen. Förnyade förhör ska hållas bara om det finns ett verkligt behov av det, t.ex. om Mark- och miljööverdomstolen behöver ställa kompletterande frågor eller om det är av betydelse för att bedöma tilltron hos dem som hörs.

Det är Mark- och miljööverdomstolen som bestämmer om förnyade förhör ska hållas i Mark- och miljööverdomstolen. För att kunna göra denna bedömning behöver Mark- och miljööverdomstolen veta parternas uppfattning i frågan.

Ink. 2019-06-19

SVEA HOVRÄTT

ADVOKATBYRÅN FÖR MARK- OCH MILJÖRÄTT

Akt...../..... Ink 2019-06-24
Aktbil.....

Till

Mål nr
AktbilagaSvea hovrätt
Mark- och miljööverdomstolen

SVEA HOVRÄTT

INKOM: 2019-06-24
MÅLNR: M 6920-19
AKTBIL: 1Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen
mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Överklagande

KLAGANDE

Diensten Ekonomisk förening, org. nr. 769615-7846, Lindvretsvägen 9, 127 85 Skärholmen

Ombud: advokaten Ingela Sundelin, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Kungsgatan 44, 3 tr., 111 35 Stockholm, tel. 08-662 79 40, e-post: ingela.sundelin@froberg-lundholm.se

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-05-29, mål nr M 8469-18

SAKEN

Förbud mot att lämna hushållsavfall till annan än transportör som omfattas av given dispens

I egenskap av ombud för Diensten Ekonomisk förening (McDonald's) överklagas Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-05-29 enligt följande.

1 Yrkande

McDonald's yrkar att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolen dom, fastställer Länsstyrelsens i Stockholms län beslut.

McDonald's hemställer vidare att Mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd.

2 Grunder

Uttjänta frityroljor och spillfetter från restauranger är inte ett hushållsavfall som omfattas av kommunens insamlingsansvar enligt 15 kap. 3 § miljöbalken, utan ett verksamhetsavfall eftersom

avfallet har uppkommit som en följd av verksamheten. Avfallet omfattas därmed inte av kommunens renhållningsmonopol, varför någon grund för att meddela ett förbud inte finns.

3 Bakgrund

Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd har i beslut den 10 april 2018 avslagit McDonald's yrkande att spillfettet från verksamheten utgör ett verksamhetsavfall, men beviljat dispens från det kommunala renhållningsmonopolet. Nämndens beslut har överklagats av McDonald's.

Den 20 november 2018 har Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd förbjudit McDonald's att lämna sitt spillfett till någon annan transportör än den som omfattas av dispensbeslutet. Efter överklagande av McDonald's har Länsstyrelsen i Stockholms län den 14 december 2018 upphävt förbudet. Den 29 maj 2019 har mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt upphävt länsstyrelsens beslut och fastställt Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds beslut.

4 Utveckling av överklagandet

4.1 Förbudet saknar rättslig grund

Nämndens beslut från den 10 april 2018 är överklagat och nu föremål för prövning i Mark- och miljööverdomstolen genom överklagande av Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-05-29, i mål nr M 8465-18. I överklagandet har McDonald's anfört att den använda fritureoljan uppkommer som en följd av livsmedelsproduktionen på McDonald's restauranger och inte som en följd av att människor vistas i lokalen. Fritureoljan bör därför inte betraktas som ett avfall jämförligt med hushållsavfall, utan som ett verksamhetsavfall. Till stöd för denna uppfattning har Mark- och miljööverdomstolens avgörande MÖD 2012:49 åberopats som är tydlig med hur hushållsavfall ska skiljas från verksamhetsavfall. Mark- och miljööverdomstolen hänvisar i det avgörandet också till förarbetena till miljöbalken, där det framgår att hushållsavfall är sådant avfall som uppkommer som en direkt följd av att människor oavsett ändamål eller verksamhet uppehåller sig inom en lokal eller i en anläggning. För att ett visst avfall ska vara jämförligt med hushållsavfall ska avfallet dels ha uppstått i lokaler där människor uppehåller sig, dels ska avfallet i ett renhållningssammanhang vara jämförligt med avfall från hushållen.¹ I överklagandet har också en hänvisning gjorts till Naturvårdsverkets kompletterande vägledning till definitionen av hushållsavfall som rör spillfett och fett från fettavskiljare från den 7 november 2017. Naturvårdsverket gör i vägledningen den bedömningen att spillfett och fett från fettavskiljare uppkommer som en följd av restaurangverksamhet och därför inte är ett till hushållsavfall jämförligt avfall.

McDonald's använda fritureolja uppkommer som en följd av verksamheten. Fritureoljan är därför ett verksamhetsavfall och omfattas inte av kommunens renhållningsmonopol. Mark- och miljödomstolens avgörande i mål nr M 8465-18 är överklagat och föremål för prövning. Innan något

¹ Se prop. 1997/98:45 del 2 s. 185 och prop. 1978/79:205 s. 10 och 14.

lagakraftvunnet avgörande föreligger, finns inte något rättsligt stöd för att fatta ett beslut om förbud. Det aktuella förbudet ska därför upphävas.

4.2 Det saknas miljönytta med att förbjuda transport av annan transportör

Under de år som fritureolja varit ett verksamhetsavfall har återvinningsföretag utvecklat cirkulära materialflöden för fritureolja som idag är certifierade, spårbara och effektiva. Hämtningen av fritureolja på McDonald's restauranger sker genom ett företag som är specialiserat på att återvinna den omhändertagna fritureolja och som kan transportera den använda oljan på ett lika miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt som det företag som Stockholms stad själva anlitar för transport av hushållningsavfallet. Det finns därmed ingen miljömässig skillnad vad beträffar transporterna för insamlingen av fritureolja. Förbudet att tillåta McDonald's att anlita sin avtalade transportör har därför ingen miljönytta.

Den använda fritureolja är en resurs både för det företag som återvinner oljan och för McDonald's som får betalt för den. Mot bakgrund av att det inte finns något miljömässigt behov av ett förbud, kan nyttan av förbudet inte uppväga de ekonomiska och praktiska konsekvenser som ett eventuellt förbud medför, t.ex. uppsägning av avtal med en transportör under en begränsad tid eftersom frågan är uppe till prövning hos Mark- och miljööverdomstolen. Åtgärden är därmed inte proportionerlig.

5 Skäl för prövningstillstånd

5.1 Ändringsdispens

Mark- och miljödomstolens avgörande i den nu överklagade domen har sin grund i mark- och miljödomstolens avgörande 2019-05-29, i mål nr M 8465-18, och går att ifrågasättas utifrån den praxis som gäller på området, se MÖD 2006:56 och MÖD 2012:49. Domen avviker även från Naturvårdsverkets ställningstagande i målet och från den kompletterande vägledning om fritureolja och spillfett som Naturvårdsverket har tagit fram. Mark- och miljödomstolens hänvisning till förarbetsuttalanden, där restaurangavfall nämns som ett exempel på avfall som är jämförligt med hushållsavfall, är dessutom ryckt ur sitt sammanhang och förarbetsuttalandet sätts därför inte i relation till de grundläggande förutsättningar för när ett avfall ska anses som ett verksamhetsavfall eller ett hushållsavfall.

En grundläggande förutsättning i bedömningen av om ett avfall är ett verksamhetsavfall eller ett hushållsavfall är var avfallet genereras, dvs. uppstår avfallet som en följd av verksamheten eller som en följd av att människor, oavsett syfte, uppehåller sig i lokalerna. Mark- och miljödomstolen har i mål nr M 8465-18 däremot ansett att någon skillnad inte ska göras utifrån var avfallet uppstår och att en sådan uppdelning skulle vara problematisk, trots att det är den bedömningen som har varit grundläggande för ställningstagande i förarbeten och praxis.

Vidare framgår i mål nr M 8465-18 att spillfett och fett från fettavskiljare har samma potential att skräpa ner som avfall från hushåll, vilket är helt felaktigt. Det kan därför ifrågasättas om frityroljor och spillfett från restaurangverksamheter överhuvudtaget kan jämföras med ett hushållsavfall. Naturvårdsverket har i sin vägledning ansett att frityroljor och spillfett snarare kan liknas vid avfall från reningsutrustning för att förhindra eller minska utsläpp. Avfallet samlas dessutom upp separat från annat avfall och kan därför inte jämföras med hushållsavfall beträffande nedskräpningspotential. Till skillnad från vad mark- och miljödomstolen har angett, är den separata hanteringen av frityroljan en viktig faktor vid bedömningen om avfallet är ett verksamhetsavfall. Om verksamhetsavfall blandas med hushållsavfall råder nämligen en presumption att allt avfall utgör hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall. Den aktuella typen av frityrolja blandas aldrig med avfall som skulle kunna betraktas som hushållsavfall på restaurangerna.

Mark- och miljödomstolens överklagade mål nr M 8465-18 är föremål för prövning. Innan något lagakraftvunnet avgörande föreligger, finns inte något rättsligt stöd för att fatta ett beslut om förbud. Prövningstillstånd ska därför meddelas.

5.2 Prejudikatdispens

Trots att praxis har varit tydlig visar mark- och miljödomstolens dom att det finns behov av ytterligare praxis på området.

Frågan får anses vara av stor vikt för rättstillämpningen och det finns ett behov av klargörande.

5.3 Granskningsdispens

McDonald's anser avslutningsvis att det i vart fall inte utan en ny prövning går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till. Domstolens motivering innehåller felaktigheter och innan frågan i mark- och miljödomstolens överklagade mål nr M 8465-18 är slutligt avgjord saknas rättsligt stöd för att meddela ett förbud. Högsta domstolen har särskilt pekat på behovet att nyttja detta dispensinstitut i miljömål.²

Stockholm den 19 juni 2019
Diensten Ekonomisk förening, genom



Ingela Sundelin

² Högsta domstolens beslut den 24 november 2011 i mål nr Ö 48-10 (NJA 2011 s. 782).

SVEA HOVRÄTT

Ink 2019-06-24

Mål nr
Aktbilaga

VISITA

SVENSK BESÖKSNÄRING

SVEA HOVRÄTT

INKOM: 2019-06-24
MÅLNR: M 6920-19
AKTBIL: 2

Stockholm 2019-06-13

Angående mark- och miljödomstolens domar i mål nr M 8465-18 och M 8469-18

Visita - Svensk besöksnäring är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 5 275 medlemsföretag med över 7 690 verksamheter – främst, restauranger, hotell, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Med anledning av Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätts domar den 29 maj 2019 i mål nr 8465-18 och 8469-18 har Visita har fått en förfrågan från Diensten Ekonomisk förening om Visitas syn på domarnas betydelse för restaurangnäringen och rimligheten i domstolens tolkning att frityrfett är ett hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall enligt 15 kap 3 § miljöbalken.

Använda frityroljor eller stekfett från restaurangverksamheter har enligt Visitas uppfattning definitivt inget gemensamt med hushållsavfall och det kan inte heller ses om naturligt att betrakta som jämförligt med sådant avfall. Det har en helt annan sammansättning, det samlas upp separat från annat avfall, det behandlas på annat sätt än hushållsavfall och det har andra slutanvändningsområden.

Naturvårdsverket publicerade den 7 november 2017 vägledningen ”Kompletterande vägledning till definitionen av hushållsavfall – spillfett och fett från fettavskiljare”. Naturvårdsverkets uttryckliga slutsats i vägledningen är att spillfett (dvs. fett från stekbord, frityrolja m.m.) och fett från fettavskiljare inte bör ses som ett hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall utan som ett verksamhetsavfall.

Naturvårdsverkets uppfattning och de skäl myndigheten i nämnd vägledning framför för den överensstämmer således till fullo med den bedömning och tolkning av den aktuella frågan som Visita har gjort under många års tid. Vår bedömning är alltså att bl.a. frityr- och stekfett från restauranger, storkök och liknande verksamheter inte kan anses vara sådant hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall enligt 15 kap. 3 § miljöbalken som kommunen ensam ansvarar för inom ramen för sitt avfallsmonopol.

visita.se

Box 3546, 103 69 Stockholm, Telefon +46 8 762 74 00 | Box 404, 401 26 Göteborg, Telefon +46 31 62 94 00
Box 186, 201 21 MALMÖ, Telefon +46 40 35 25 00 | Pedagogens väg 2, 831 40 Östersund, Telefon +46 63 14 10 99

I Sverige finns sedan många år flera aktörer som på ett förtjänstfullt sätt samlar upp, transporterar och återvinner exempelvis använda fritureoljor från restauranger och andra verksamheter. De bidrar på så sätt till ett miljöriktigt omhändertagande av fett och det finns självklart ingen anledning av tro att dessa entreprenörer, anlitate direkt av restaurangerna istället för av kommunen, skulle hantera avfallet på ett sämre sätt än den kommunala entreprenören. Snarare tvärtom – det är mer effektivt att låta dessa oljor gå vidare till biodieselproduktion än att bränna dem eller röta dem till biogas. En tydlig konkurrens leder dessutom generellt till att priser drivs ned, att resursslöseri minskas samt att bättre tjänster och lösningar kan utformas. Det ligger således i såväl samhällets som miljöns intresse att en väl fungerande konkurrens skapas inom avfallssektorn, så att privata aktörer på samma villkor som sina offentliga motparter kan erbjuda konstruktiva lösningar.

Visita ser det som mycket betydelsefullt att företagen har valfrihet när det gäller hanteringen av avfall inom ramen för sin verksamhet. Detta behov gör sig hos många företag gällande mycket starkt när det gäller möjligheten att på egen hand anlita någon annan än den kommunen där verksamheten är belägen anlitar för uppdraget att på ett säkert sätt ta hand om avfallet från verksamheten. De företag som så önskar måste enligt Visitas uppfattning även fortsättningsvis få möjlighet att ta hand om bland annat använda fritureoljor genom egna lösningar eller genom annan entreprenör än den kommunen har upphandlat. En sådan möjlighet är en viktig del i hållbarhetsarbetet för många företag.

Till detta kommer att det måste ifrågasättas huruvida fritureoljor som restauranger har köpt in rätteligen utgör ett avfall som kommunen kan göra anspråk på när de har använts. Sådana använda oljor utgör snarast en resurs eller tillgång med ett värde som måste kunna komma det aktuella företaget tillgodo genom försäljning eller återanvändning.

Mot ovanstående bakgrund delar inte Visita mark- och miljödomstolens slutsatser i de aktuella domarna att spillfett och fett från fettavskiljare ska anses som avfall jämförligt med hushållsavfall som faller inom kommunens avfallsmonopol.

Visita konstaterar också att mark- och miljödomstolen i sina domar överhuvudtaget inte kommenterar Naturvårdsverkets vägledning i frågan, trots att domstolen gör en tolkning av definitionen av hushållsavfall som är oförenlig med Naturvårdsverkets tolkning. Detta bidrar till att rättsläget i saken nu framstår som högst oklart.



Stefan Lundin
Chefsjurist



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

PROTOKOLL
2019-09-19
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 3
Mål nr M 6920-19

RÄTTEN

Hovrättsrådet Henrik Löv, tekniska rådet Mikael Schultz och tf. hovrättsassessorerna Annika Grönlund, referent

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Föredraganden Ulrika Agerskans

PARTER

Klagande

Diensten Ekonomisk förening, 769615-7846, Lindvretsvägen 9, 127 85 Skärholmen

Ombud: Advokat Ingela Sundelin

Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Kungsgatan 44, 111 35 Stockholm

Motpart

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun, Box 8136, 104 20 Stockholm

SAKEN

Förbud mot att lämna hushållsavfall till annan än transportör som omfattas av given dispens; nu fråga om prövningstillstånd

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-05-29 i mål nr M 8469-18

Efter föredragning fattar Mark- och miljööverdomstolen följande

BESLUT (att meddelas 2019-09-19)

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.

Beslutet får inte överklagas.

Ulrika Agerskans

Protokollet uppvisat/

Dok.Id 1533980

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30